

Zakkaartje

Samen beslissen met ouders en naasten

Met dit zakkaartje heb je een handig steuntje in de rug om Samen Beslissen in de praktijk te brengen.

STAP 1:

Voorbereiding

De cliënt vult de Samen Beslis Hulp thuis in, eventueel met de mantelzorger. Dit helpt de cliënt om zich voor te bereiden op Samen Beslissen en geeft inzicht in:

- de ervaren gezondheid
- onderwerpen om te bespreken
- doelen en waarden

Ook de zorgverlener bereidt zich voor, wat weet je al van de cliënt? Bijvoorbeeld: de voorgeschiedenis, bestaande afspraken of communicatie beperkingen.

Introductie

Leg uit aan de cliënt wat jouw rol/functie is en wat de bedoeling is van het gesprek. Vertel dat jullie samen gaan beslissen over de mogelijkheden die het beste bij de cliënt passen. Vraag even tijd om de Samen Beslis Hulp door te lezen, daarmee laat je zien dat je de voorbereiding van de cliënt serieus neemt.

HULPZINNEN:

‘Wat goed dat u de Samen Beslis Hulp heeft ingevuld. Vindt u het goed dat ik even een paar minuten neem om hem te lezen? Want uw voorbereiding is belangrijk voor het gesprek.’

TIP:

Denk je dat je cliënt moeite heeft om de Samen Beslis Hulp zelf in te vullen? Betrek zo mogelijk de mantelzorger hierbij en gebruik de folder voor mantelzorgers.

STAP 2:

Levensdoelen en waarden

Lees in de Samen Beslis Hulp wat de cliënt belangrijk vindt om te bespreken (item 7). Indien nodig, prioriteer wat vandaag en wat eventueel een volgende keer besproken wordt.

Vraag de cliënt om nadere toelichting en pak indien van toepassing ook de antwoorden op item 1 t/m 6 erbij. Benoem dat je voor je verder gaat, eerst wil bespreken wat belangrijk is voor de cliënt. Probeer samen te vatten wat de cliënt heeft opgeschreven bij item 8 en vraag of je dit zo goed formuleert.

Lees in de Samen Beslis Hulp wat de mantelzorger belangrijk vindt om te bespreken (zie de vraag voor mantelzorgers). Vraag de mantelzorger om nadere toelichting.

STAP 3:

Keuze voor welzijns-, zorg- of behandeldoelen

Bespreek waar jullie mee aan de slag gaan.

Formuleer samen met de cliënt welzijns-, behandel- of zorgdoelen: wat wil de cliënt graag blijven doen (weer) kunnen of minder last van hebben?

Betrek ook de mantelzorger hierbij; hoe kijkt deze aan tegen de gestelde doelen?

HULPZINNEN:

‘Ik zie dat u het graag over x,y, en z wilt hebben. Kunt me meer vertellen over x?’

‘Laat me samenvatten wat we tot nu toe besproken hebben.’

TIP:

Als je weet wat belangrijk is voor je cliënt, kun je beter bij hem aansluiten.

HULPZINNEN:

‘Kunt u me in uw eigen woorden vertellen wat u zou willen bereiken?’

‘Wat is voor u op dit moment het belangrijkste?’

‘Waar ligt u 's nachts wakker van?’

TIPS:

Laat je cliënt in zijn eigen woorden vertellen wat hij zou willen bereiken.

Prioriteer de belangrijkste drie doelen, zo houdt je het voor de cliënt overzichtelijk.

STAP 4:

Opties bespreken

Ga na wat de opties zijn om de doelen te bereiken.

- Welke ideeën hebben de client en de mantelzorger zelf?
- Wat kan/wil de cliënt zelf (leren)?
- Waarin kunnen (technologische) hulpmiddelen ondersteunen?
- Wat kan/wil de mantelzorger/omgeving doen?
- Waarin kan de professionele zorgverlener ondersteunen?
- Wat kan niet?

Bespreek de voor- en nadelen van de opties, wat dit betekent voor het dagelijks leven en wie er bij betrokken is.

HULPZINNEN:

‘Heeft u of uw naaste al iets geprobeerd om met deze situatie om te gaan?’

‘Wat werkte goed bij eerdere pogingen of oplossingen?’

‘Wat heeft u (mantelzorger) nodig om het vol te kunnen blijven houden?’

‘In uw situatie zie ik ook nog deze opties:’

TIP:

Let goed op de houding van je cliënt. Bespreek wat je ziet. Betrek ook de mantelzorger bij het gesprek.

STAP 5:

Besluitvorming

Zoek samen met je cliënt en mantelzorger naar de voorkeuren. Welke opties sluiten het meest aan bij de doelen van de cliënt? Kijk of jullie samen het besluit kunnen nemen. Formuleer het besluit en schrijf dit op. Beschrijf welke stappen er worden genomen en door wie. Bespreek welke personen moeten worden geïnformeerd over dit besluit.

HULPZINNEN:

‘Klopt het dat optie x het beste aansluit bij wat voor u belangrijk is?’

‘Heeft u nog meer tijd nodig?’

‘Heeft u nog aanvullende vragen?’

STAP 6:

Evaluatie

Bespreek samen het genomen besluit.

Is het duidelijk wat het besluit is?

Kan je cliënt het in zijn eigen woorden vertellen?

Is je cliënt tevreden met zijn beslissing?

- Zo niet, ga dan terug naar een eerdere stap
- Zo ja, stel een plan op, dat aansluit bij het besluit

Informeer betrokken professionals en maak een vervolgspraak met de cliënt.

HULPZINNEN:

- ‘Kunt u me in uw eigen woorden vertellen wat we hebben afgesproken?’*
- ‘Bent u tevreden met de gemaakte afspraken?’*
- ‘Wilt u nog terugkomen op het besluit?’*
- ‘Heeft u meer bedenktijd nodig?’*
- ‘Wat zullen we hierover afspreeken?’*

Samen beslissen in complexe situaties

Bij complexe situaties, zoals bij dementie, is samen beslissen extra belangrijk én uitdagend. Niet alleen de persoon zelf, maar ook mantelzorgers spelen een cruciale rol. Verschillende perspectieven, belangen en emoties maken het gesprek ingewikkelder.

Juist dan is het essentieel om bewust ruimte te maken voor ieders kijk op de situatie. Door samen de voor- en nadelen te bespreken en te benoemen wat ieder belangrijk vindt, voorkom je misverstanden en voorkom je dat er keuzes worden gemaakt waar niet iedereen achter staat.

Betrek het hele netwerk

- Denk ook aan mensen die niet bij het gesprek aanwezig zijn.
- Sluit aan bij hoe beslissingen normaal genomen worden in het netwerk.

EXTRA HULPZINNEN:

- ‘Wie zijn voor u van belang als het gaat om het komen tot beslissingen?’*
- ‘Hoe wilt u hen betrekken in de besluitvorming?’*

Geef iedereen een stem

- Laat alle betrokkenen aan het woord komen.
- Verhelder waarden, zorgen en verschillen in visie.
- Help bij het verwoorden van voorkeuren.

EXTRA HULPZINNEN:

‘Wie hebben met deze (specifieke) kwestie te maken en moeten betrokken worden bij beslissingen hierover?’

‘Delen anderen deze zorgen, of hebben zij andere zorgen?’

Krijg alle belangen bij opties op tafel

- Kies of schrap niet te snel mogelijkheden in het gesprek.
- Uitproberen mag: spreek een evaluatiemoment af.

EXTRA HULPZINNEN:

‘Waarom zou dit een goede mogelijkheid kunnen zijn?’

‘Welke twijfels heeft u bij deze mogelijkheid?’

‘Wat maakt dit zo belangrijk voor u?’

‘Wat heeft u nog nodig om te voor- en nadelen van deze mogelijkheid te overzien?’

Respecteer verschillen

- Let op machtsverhoudingen en belangen in het netwerk.
- Benoem conflicterende waarden neutraal.
- Bouw tijd in voor overleg en plan zo nodig een vervolgesprek.

EXTRA HULPZINNEN:

Als voorkeuren niet overeenkomen:

‘Waar liggen overeenkomsten en verschillen?’

‘Wat kan een compromis zijn?’

Reflecteer op het proces

- Bespreek niet alleen de uitkomst, maar ook hoe de beslissing tot stand kwam.

EXTRA HULPZINNEN:

‘Wanneer spreken we elkaar weer over hoe het is gegaan?’

‘Dus we zijn gekomen tot dit besluit omdat op deze manier voor u..... (belang van oudere noemen) en op deze manier voor uw netwerk/naaste..... (belang van betrokkene(n) noemen) gerealiseerd wordt.’